

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Львівського державного

університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук,

професор

Дмитро ШВЕЦЬ

2026

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Марти ЮРКІВ на тему
«Відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника
правоохоронного органу за кримінальним правом України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Кафедра кримінального права та кримінології факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ, заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Марти ЮРКІВ на тему «Відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України», а також за результатами оцінки рецензентів та експертної позиції учасників фахового семінару, проведеного 2 квітня 2026 року, констатує наступне:

Тема дослідження є актуальною. В умовах збройної агресії проти України, зростання рівня злочинності та реформування правоохоронної системи особливої актуальності набуває питання належної кримінально-правової регламентації захисту життя і здоров'я працівника правоохоронного органу. Посягання на цих осіб не лише спрямоване проти їхніх особистих благ – життя, здоров'я чи фізичної недоторканності, але й становить неабияку загрозу авторитету держави і як наслідок підриває стабільність публічного порядку та знижує рівень суспільної довіри до органів влади. Саме тому кримінально-правовий захист працівників правоохоронної сфери розглядається як охорона індивідуальних благ (життя, здоров'я, свобода), так і публічного інтересу, пов'язаного з належним функціонуванням правоохоронної системи.

Актуальність проведеного дослідження зумовлена необхідністю комплексного переосмислення кримінально-правових засад відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу, що обумовлено наявністю фрагментарного, подекуди суперечливого нормативного регулювання та потребою його системної уніфікації. Недостатня узгодженість положень Особливої частини Кримінального кодексу України, наявність спеціальних складів кримінальних правопорушень, а також відсутність єдиного підходу до визначення кола таких посягань зумовлюють потребу в науковому аналізі та вдосконаленні відповідних кримінально-правових конструкцій.

Додатково актуальність теми підсилює необхідність забезпечення належного рівня кримінально-правового захисту працівників правоохоронних органів у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, особливо в умовах підвищених суспільних ризиків, що супроводжують їх діяльність.

Особливої значущості набувають результати дослідження, спрямовані на уніфікацію відповідних кримінально-правових норм, усунення їх дублювання та колізійності, а також оптимізацію підходів до визначення кола кримінальних правопорушень, пов'язаних із посяганням на життя та здоров'я працівників правоохоронних органів. Це свідчить про високий рівень наукової обґрунтованості обраної тематики та її безпосередній зв'язок із потребами правозастосовної практики.

Усі ці аспекти підкреслюють важливість та актуальність обраної проблематики. З огляду на наведене вище, наукове дослідження Марти ЮРКІВ є актуальним і важливим для національної юридичної науки та практики.

Дисертація узгоджується з пріоритетними напрямками розвитку правової науки на 2021-2025 роки, затвердженими постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 23.06.2021 р. №12-21 (розділ 1.15 Фундаментальні та прикладні проблеми наукового забезпечення боротьби зі злочинністю в Україні) та виконана у межах розробки теми наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ «Протидія кримінальним правопорушенням, підслідним Національній поліції: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (за номерами державної реєстрації 0121U113930 та 0124U005075).

Мета дисертації – комплексне дослідження кримінально-правової відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівників правоохоронного органу, з'ясування сутності, меж та особливостей спеціальної охорони цієї категорії осіб, а також вироблення теоретичних і практичних рекомендацій для вдосконалення як практики застосування, так і безпосередньо самого кримінального законодавства.

З огляду на мету, в дисертації вирішено такі завдання:

- проведено дослідження кримінально-правової відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- здійснено історико-правовий аналіз розвитку законодавства України щодо відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- проаналізовано стан регламентації кримінальної відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом іноземних держав з якими межує Україна та держав Балтії;
- досліджено об'єкт складів кримінальних правопорушень, якими передбачено відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- розкрито зміст об'єктивної сторони складів кримінальних правопорушень, якими передбачено відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- досліджено суб'єкт складів кримінальних правопорушень, якими передбачено відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- розкрито зміст суб'єктивної сторони складів кримінальних правопорушень, якими передбачено відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- опрацьовано проблеми відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України;
- сформульовано науково-обґрунтовані пропозиції з удосконалення законодавства України щодо відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері забезпечення особистої та тілесної недоторканності працівника правоохоронного органу.

Предметом дослідження є кримінально-правова відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу.

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових, спеціальнонаукових та конкретнонаукових методів, зокрема у роботі використано такі методи: *діалектичний* – під час вивчення поняття, змісту та значення кримінально-правової відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу; *прагматичний* – використано як конструктивний інструмент пізнання кримінально-правової відповідальності за посягання на життя і здоров'я працівника правоохоронного органу; *логічного та категоріального аналізу* – в ході аналізу змісту об'єктивних та суб'єктивних ознак складів кримінальних правопорушень, а також для визначення їхнього

концептуального та методологічного значення у межах досліджуваної проблематики; *герменевтики* – під час аналізу текстів чинного законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу; *історико-правовий* метод застосовано для дослідження генези та трансформації правових норм, що передбачають кримінальну відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівників правоохоронних органів; *порівняльно - правовий* – для зіставлення законодавства зарубіжних держав щодо кримінально-правової відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України, та порівняння норм чинного КК України та Проектом нового КК України; *аналізу та синтезу* – для вивчення змісту та структури кримінально-правових норм, які регламентують відповідальність за протиправне та кримінально каране посягання на життя і здоров'я працівників правоохоронних органів; *індукції та дедукції* – для дослідження руху від конкретного до загального та від загального до конкретного, для розкриття проблематики та визначення напрямків вдосконалення кримінально-правового регулювання у сфері захисту працівника правоохоронного органу; *формально-юридичний* – для аналізу змісту нормативно-правових актів, які регламентують відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України; *логіко-семантичний аналіз* – для з'ясування та вирішення низки суперечливих та неоднозначних понять та тверджень; *статистичний* – для проведення аналітичного пошуку та відбору необхідної інформації про предмет дослідження, шляхом використання аналізу статистичних даних Офісу Генерального прокурора і Єдиного державного реєстру судових рішень; *моделювання та прогнозування* – для визначення перспективи удосконалення відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України. Зазначені та інші методи наукового пізнання застосовано у взаємопов'язаній єдності на всіх етапах дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним кримінально-правовим дослідженням, у якому:

вперше:

– обґрунтовано доцільність виключення з Кримінального кодексу низки статей Особливої частини, якими передбачено відповідальність за посягання на життя та здоров'я спеціальних потерпілих. Зокрема, запропоновано виключити з положень КК України статті 112, 345, 345¹, 346, 347, 347¹, 348, 348¹, 350, 352, 377, 378, 398, 399, 400, 405, 435¹, 443;

– доведено необхідність доповнення складів окремих статей Кримінального кодексу України кваліфікуючою ознакою або окремою частиною статті «те саме

діяння, вчинене щодо особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цієї особою службового, громадського обов'язку або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації або з мотивів помсти за колишню таку діяльність» (п. 8 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 3 ст. 125, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 129, ч. 2 ст. 194, ч. 2 ст. 195 КК України);

- обґрунтовано доцільність передбачити у ст. 129 КК України відповідальність за погрозу насильством, відповідно диспозицію викласти у редакції «погроза насильством, вбивством, якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози»;

- запропоновано передбачити можливість застосування покарання у виді довічного позбавлення волі за готування або замах на злочини, пов'язані з умисним протиправним заподіянням смерті іншій особі, з відповідним внесенням змін до ч. 4 ст. 68 КК України;

удосконалено:

- визначення поняття «працівник правоохоронного органу» з урахуванням специфічних функцій, виконання яких безпосередньо впливає з передбачених законами чи підзаконними нормативно-правовими актами приписів;

- теоретичне бачення переліку складів кримінальних правопорушень з огляду на предмет дослідження, за які особа підлягатиме відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівників правоохоронних органів. Відповідно визначено систему таких кримінальних правопорушень та акцентовано на розмежувальних ознаках їх складів;

- положення щодо караності умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу в напрямку посилення відповідальності за вчинення такого діяння, зважаючи на диспропорцію санкції ст. 345 в частині погрози знищення або пошкодження майна та санкції ст. 347 КК України, якою передбачено відповідальність за факт знищення чи пошкодження такого майна;

- визначення поняття «працівник правоохоронного органу», під яким пропонується розуміти службову особу відповідного державного органу, яка на законних підставах займає штатну посаду та відповідно до законодавства здійснює повноваження представника влади, реалізує функції, пов'язані із забезпеченням правопорядку, попередженням, виявленням та припиненням правопорушень, діючи виключно в межах наданих їй законом повноважень;

набули подальшого розвитку:

- погляди щодо стану дослідження відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України з акцентом на положення, які в доктрині кримінального права

досліджені на достатньому рівні, є малодослідженими чи недослідженими взагалі;

- підходи щодо правил кваліфікації посягань на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу, розмежування ст. ст. 345 та 348 між собою та із суміжними складами кримінальних правопорушень (ст. 112, 115, 121–125, 126, 127, 129, 296, 342 тощо);

- погляди науковців щодо доцільності використання універсального «коефіцієнта» відповідальності за злочини проти публічних службовців, коли базова санкція за вбивство чи тілесні ушкодження підвищується на певну частку, у разі, якщо посягання вчинено щодо службовця у зв'язку з виконанням ним повноважень;

- положення про обов'язковий характер ознак суб'єктивної сторони, в тому числі її факультативних ознак (мети та мотиву) при кваліфікації посягань на життя та здоров'я працівників правоохоронних органів та розмежування цих складів зі суміжними. Додатково обґрунтовано, що мотив, обумовлений зв'язком із правоохоронною діяльністю, – це може бути протидія виконанню службових обов'язків, прагнення зірвати або унеможливити таку діяльність, а також помста за неї. Водночас мета у цьому складі має більш виражений характер, оскільки термін «у зв'язку», закріплений у диспозиції статті 348 КК України, підкреслює необхідність встановлення безпосереднього зв'язку між посяганням і службовою чи професійною діяльністю потерпілого;

- доктринальні положення щодо доцільності зниження віку кримінальної відповідальності, зокрема й за вчинення кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи;

- теоретичні напрацювання щодо хибності судової та правоохоронної практики в частині притягнення до кримінальної відповідальності за посягання на життя та здоров'я колишнього працівника правоохоронних органів за спеціальними статтями з огляду на буквальне тлумачення положень цих статей;

- теоретичні напрацювання щодо виокремлення типових проблемних аспектів регламентації відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівників правоохоронних органів та практики застосування положень КК України в цій частині.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що висновки та рекомендації, наведені у дисертації, можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* (як підґрунтя для подальшого вивчення проблем кримінально-правової відповідальності за посягання на життя та здоров'я працівників правоохоронних органів); *правотворчості* (під час напрацювань змін та доповнень до КК України); *правозастосовній діяльності* (під час вирішення питань, що виникають при кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із посяганнями на життя

та здоров'я працівника правоохоронного органу); *освітньому процесі* (при розробці науково-методичних матеріалів і викладанні відповідних навчальних дисциплін та у процесі науково-дослідної діяльності студентів).

Основні положення дисертації доповідалися автором на засіданнях кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 та апробовані автором на: Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти (українською та іноземними мовами) «Право. Комунікація. Суспільство. Law. Communication. Society. Die Kommunikation. Das Gesellschaft. Le Droit. La Communication. La Société» (м. Львів, 30 березня 2023 року); круглому столі Львівського державного університету внутрішніх справ (м. Львів, 30 травня 2025 року); XI (24) Львівському форумі кримінальної юстиції (м. Львів, 4–5 червня 2025 року).

Основні результати дисертації відображено у восьми наукових працях. Серед них п'ять статей опубліковані в журналах, визнаних Міністерством освіти і науки України науковими фаховими виданнями з юридичних наук категорії «Б», та дві праці апробаційного характеру, а саме:

1. Полійовська М. Т. Характеристика кримінальних правопорушень, якими передбачено відповідальність за посягання на життя і здоров'я працівника правоохоронного органу. *Право і суспільство* : фаховий юридичний журнал категорії «Б». 2023. Вип. 2. Т. 1. С. 235–241.

2. Полійовська М. Т. Поняття та значення «Працівник правоохоронного органу». *Право і суспільство* : фаховий юридичний журнал категорії «Б». 2023. Вип. 3. Т. 1. С. 272–277.

3. Полійовська М. Т. Принципи кримінального права України та принципи кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Вип. 83. Ч. 3. С. 116–121.

4. Юрків М. Т. Проблемні питання кримінально-правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів у Кримінальному кодексі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Вип. 87. Ч. 3. С. 364–369.

5. Юрків М. Т. Сучасний стан та методологія дослідження правової охорони професійної діяльності працівників правоохоронних органів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 6. С. 181–184.

6. Полійовська М. Т. Responsibility for encroachment on the life and health of a law enforcement officer under criminal law of Ukraine. *Право. Комунікація. Суспільство. Law. Communication. Society. Die Kommunikation. Das Gesellschaft. Le Droit. La Communication. La Société*: матеріали Всеукраїнської науково-

практичної конференції здобувачів вищої освіти (українською та іноземними мовами) (м. Львів, 30 березня 2023 року). Львів, 2023. С. 114–116.

7. Юрків М. Т. Переслідування, погрози, насильство чи викрадення малолітніх дітей працівника правоохоронного органу з метою впливу на його службову діяльність. *Правові засоби захисту прав і свобод дитини в Україні* : матеріали круглого столу Львівського державного університету внутрішніх справ (м. Львів, 30 травня 2025 року). Львів, 2025. С. 88–93.

8. Юрків М. Т. Кримінально-правове регулювання захисту діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану. *Війна та мир і злочин і покарання* : матеріали XI (24) Львівського форуму кримінальної юстиції (м. Львів, 4–5 червня 2025 року). Львів, 2025. С. 228–235.

З огляду на викладене, фаховий семінар кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ приймає рішення надати Висновок про те, що дисертація Марти ЮРКІВ на тему «Відповідальність за посягання на життя та здоров'я працівника правоохоронного органу за кримінальним правом України», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

1) містить елементи наукової новизни, а її результати мають теоретичне і практичне значення для вітчизняної юридичної науки;

2) відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а також положенням освітньо-наукової програми «Право» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – за спеціальністю 081 «Право» у Львівському державному університеті внутрішніх справ;

3) відображена у восьми публікаціях, зокрема: у п'яти статтях, опублікованих у фахових виданнях категорії Б, перелік яких затверджено МОН України, а також у трьох тезах доповідей на науково-практичних заходах;

4) виконана дисертанткою самостійно, отримані теоретичні висновки і результати демонструють особисті дослідження авторки;

5) рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова засідання фахового семінару:

завідувач кафедри кримінального права

та кримінології факультету № 1

(з підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Національної поліції України)

Львівського державного університету

внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, професор

15.04.2026

Ірина ГАЗДАЙКА-ВАСИЛИШИН